

Síla mlčení: Co je přirozené lidskému srdci? Jsme obětmi povrchnosti. Proč Bůh mlčí ke zlu? Zdroj veškeré krásy je pouze jeden. Bodavým neklidem k poznání Pravdy. Západ již nerozumí

ROBERT KARDINÁL SARAH prolomil mlčení vydáním knihy "Síla ticha", v níž vysvětluje, jak obtížné je pro dnešního člověka naučit se mlčet

Mlčení je komplexní téma, které podrobovalo zkoušce duše prvních církevních otců od samého počátku, vyvolávalo úzkost filozofů věřících i nevěřících, kladlo otázky a uvádělo k zamyšlení. Soren Kierkegaard mu věnoval mnoho úžasných stránek, stačí vzpomenout na bádání o mlčení úzkostného a trpícího Abrama. „Musím pokorně přiznat, že jsem blábolil před tváří tak velkého tajemství,“ píše Sarah.

„V lidském srdci je „vrozené mlčení, protože Bůh přebývá v hloubi každé osoby. Kdo je schopen mluvit o mlčení a především o Bohu přiměřeným způsobem? Můžeme se pokoušet mluvit o Bohu jen na základě naší vlastní zkušenosti s mlčením. Protože Bůh je zahalen do mlčení a zjevuje se ve vnitřním mlčení našeho srdce. Bůh je mlčení a toto božské mlčení přebývá v člověku. V Bohu jsme neoddtělitně přiváděni k mlčení. Církev může potvrdit, že lidstvo je „dcerou mlčenlivého Boha.“

Tomáš Merton napsal, že mlčení může být nesnesitelné, a právě v tom spočívá největší nesnáz pro člověka: hledat Boha v mlčení. A zde hraje rozhodující roli víra, protože „božské mlčení je mystické zjevování“. (...)

Boží mlčení

Na prvním místě můžeme věřit, že Bůh dopouští zlo, aby ničilo člověka. Ale Bůh mlčí a trpí spolu s námi pro zlo, které zranilo a zdeformovalo zemi. Snažíme-li se být s Bohem v jeho mlčení, pochopíme jeho přítomnost a jeho lásku.

„Člověk se bojí dát odpověď na obtíže, utrpení, na hrůzy, které postihují lidstvo. Je tomu tak již od časů Jobových. Ale zapomínáme, že naše zla mají počátek v iluzi, že jsme něco více než prach. Člověk, který ze sebe dělá božstvo, nechce přiznat, že je smrtelný. „Jan Pavel II. řekl, že božské mlčení je často důvodem zmatku a dokonce pohoršení, nicméně nejedná se o mlčení, které znamená nepřítomnost, jakoby dějiny byly zanechány v rukou zvrácených a Pán byl k tomu indiferentní a pasivní. Ve skutečnosti toto mlčení ústí do trýzně rodičky, která se trápí, úpí a křičí. Je to božský soud nad zlem představený v obrazech vyprahlosti, zničení a zpusťování, jehož výsledek je však živý a plodný.“

Pravdou je, že mnoho našich současníků není schopno přijímat Boží mlčení. Nepřipouštějí, že je možné vstoupit s Ním do kontaktu jiným způsobem, která nezná slova, gesta a konkrétní viditelné akce. Ale Bůh mluví skrze mlčení. Jeho mlčení je slovem. K tomu, abychom mu porozuměli, je třeba vstoupit do osamocené poustevny, nebo šlapat po chladných kamenech starých monastýrů – kterých je stále méně – ale zůstávají po staletí stejné. Anebo vystoupit do horských výšin a přesvědčit se, že Bůh skutečně existuje, neboť tato krása nemohla povstat bez tajemného a uchvacujícího plánu Stvořitele.

„Myslím, že jsme obětmi povrchnosti, egoismu a světského ducha. Ztrácíme se v bojích o zachování vlivu, v meziosobních konfliktech, narcistickém a prázdňém aktivismu“, říká kardinál Sarah, „nadýmáme se pýchou a nároky jako zajatci tužby po moci. Hledáme tituly, profesní nebo církevní postavení a přijímáme laciné kompromisy. Ale to všechno pomíjí jako dým.“ Sarah ve své knize zve křesťany a lidi dobré vůle, aby přijali mlčení.

Bez mlčení se ocitáme v iluzích. Jediná skutečnost, která zasluhuje naši pozornost, je sám Bůh, a Bůh mlčí. Čeká na naše mlčení, aby nám mohl zjevit sám sebe. Také z toho důvodu je nutné vyjít z vnitřního hluku a najít Boha. Navzdory zmatkům a konzumismu, laciným zálibám, Bůh zůstává mlčenlivě přítomný. Je v nás jako myšlenka, slovo a přítomnost, jejichž tajemné prameny jsou skryty v samotném Bohu, lidským očím nedostupně.

Jak hledat Boha

Je to paradoxní, chceme-li ho pokládat za někoho, koho vzýváme v samotě a izolaci jen proto, abychom našli sami sebe a druhé. „Samota je nejlepší způsob, jak najít v mlčení Boha. Kdo chce najít mlčení, pro toho je mlčení a samota horským štítem, který je třeba ztéci, protože dnes síly, které ztvárňují moderního člověka, metodicky likvidují mlčení.

„Jak je možno najít mlčení v současném přetechizovaném světě? To není otázka zapsat se do kursu, spojit se internetem nebo strávit nějakou hodinu se smartphonem, který dokáže vydávat virtuální jsoucno za reálnou skutečnost. Jsme v sezóně, kdy se mlčení stalo nedosažitelnou oázou. Bez hluku upadá postmoderní člověk do hluchého a bodavého neklidu. Je zvyklý na hluk svou podstatou trvalý, protože ho „uklidňuje“ v jeho chorobném stavu.

Bez hluku si připadá jako ztracený, říká kardinál, pro božský kult a svátostný řád. Hluk ho uklidňuje jako navyklá droga. Je to pro něho uklidňující sedativum, morfium, druh snu, snové podvědomí bez konzistence. Stav, ve kterém se ztrácejí životní vztahy a ještě více vztahy s Bohem v modlitbě. „Náš svět nechápe Boha, protože ustavičně mluví v rytmu a s rychlostí světla, aby vlastně nic neříkal. Moderní civilizace neumí mlčet, popírá minulost a přítomnost vidí jako laciný konzumní předmět. Na budoucnost se dívá jako na důvod k pokroku, který se stal přímo posedlostí. Zavládla iluze, že božská blízkost se dokazuje vnějšími projevy, ale sami naši nejbližší přátelé jsou od nás často velmi vzdálení a zbavení možnosti nás milovat.“

Neschopný Západ

Při své návštěvě v Sulmoně v červenci 2010 zdůraznil Benedikt XVI., že žijeme ve společnosti, ve které se každý prostor, každý okamžik jeví, jakoby musel být přeplněn iniciativami, aktivitami a zvuky. Není vůbec čas k naslouchání ani rozhovoru. Zbavme se strachu z mlčení uvnitř i kolem sebe, nejen abychom začali vnímat Boží hlas, ale i hlas těch, kteří jsou kolem nás.

Úvaha Roberta Saraha se obrací k Západu neschopnému těšit se z mlčení, a tedy modlit se. Jako člověk z malé vesničky v Guinei, díky francouzskému monastýru získal přesvědčení, že modlitba se mlčením vymizela a velmi se vzdálila od dědictví, které přineslo tolik prospěchu křesťanství starého světa. Bez mlčení se ztrácí smysl pro posvátno, píše Sarah dnes. Stačí se podívat na množství malých i velkých skutečností, na stav liturgie, na zlořády, na „autokoncelebrace“, kněze triumfálně vstupující do chrámů. Silentium a sacrum jsou dva spojené aspekty, s jedním padá i druhý.

Již dříve Sarah konstatoval, že askeze se stala v naší konzumní společnosti strašákem i pro křesťany, kteří podléhají světskému duchu. Askeze je nezbytným prostředkem, který nás zbavuje zátěže, tedy všeho toho, co tvoří překážky našeho duchovního života a naší modlitby. Je to právě modlitba, ve které nám Bůh sděluje svůj Život, ukazuje nám svou přítomnost a zavlažuje ji proudy trinitární Lásky Otce skrze Syna v Duchu Svatém. A modlitba je tím nejpodstatnějším mlčením.

Cesta k nápravě

Dnes se naopak množí „nesmírné eucharistické celebrace s tisíci a tisíci účastníky, kteří nedělají nic jiného, než že se vystavují velkému nebezpečí transformace Eucharistie a velkého tajemství víry v banální krmáš. Kněží rozdávají posvátné způsoby a ani nevědí komu, podávají Tělo Ježíše Krista křesťanům i nekřesťanům, všem bez rozdílu a podílejí se tak na profanaci Nejsvětější Oběti. Výsledkem těchto gigantických a trapných autocelebrací je, že těch, kteří opravdu chápou, že zvěstují smrt Páně, dokud nepřijde, je stále méně“.

Nedělejme si iluze. Je to opravdu naléhavá věc: objevit smysl pro Boha. Bůh se přibližuje jen v mlčení. To, co církev nejvíce potřebuje, není administrativní reforma, nýbrž zcela jiný pastorační program a strukturální změna.

Program zde je a vždy zde byl: přijatý z Evangelia a živé Tradice. Program, který má svůj střed v samotném Kristu, kterého musíme poznávat, milovat, následovat, žít v Něm a pro Něho a přetvářet náš svět, který byl degradován, takže jeho lidé žijí, jakoby Boha nebylo.